

Onderwerp Ontwerpbestemmingsplan Gebouwd Erfgoed Groningen en ontwerp
afwegingskader Cultuurhistorie
ter informatie
Steller Claudia Versloot/ Marcel Stellingwerf

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 8889

Bijlage(n) 9

Ons kenmerk 667511-2022

Datum 12 april 2023 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren wij u over het ontwerpbestemmingsplan ‘Gebouwd Erfgoed Groningen’, welke wij gedurende 6 weken opnieuw ter inzage leggen in het kader van de zienswijzenprocedure. In onze brief van 22 december 2021 met kenmerk 386009-2021 informeerden wij u over de terinzagelegging van de eerste versie *ontwerpbestemmingsplan Gebouwd Erfgoed Groningen*.

Doel van het bestemmingsplan

Met dit bestemmingsplan worden alle karakteristieke en beeldondersteunende objecten in het grondgebied van de voormalige gemeente Groningen vastgelegd en voorzien van een regeling die toeziet op het, voor zover mogelijk, in stand houden van de cultuurhistorische relevante kenmerken van deze gebouwen en objecten.

Een inventarisatie en waardering van het gebouwde erfgoed van RAAP/MAB ligt ten grondslag aan dit bestemmingsplan. Per pand zijn punten toegekend. Hoe hoger de indicatieve erfgoedwaarde, hoe meer noodzaak er zal zijn regels voor instandhouding op te nemen. De waardering resulteert in een indeling van het gebouw en/of object binnen in één van de vier verschillende schaalniveaus:

Score	Waardering RAAP	advies RAAP
11 t/m 12 punten	Zeer hoge erfgoedwaarde (ZH)	Monumentwaarde
9 t/m 10 punten	Hoge erfgoedwaarde (H)	(potentiële) monumentwaarde
5 t/m 8 punten	Positieve erfgoedwaarde (P)	Beeldbepalende erfgoedwaarde
3 t/m 4 punten	Basis Erfgoedwaarde (B)	Beeldondersteunende waarde

De waardering is vertaald naar een beschermende regeling, het gaat hierbij om de volgende hoeveelheden panden en objecten¹:

Score	Beleidsadvies	Aantallen
6 t/m 12 punten	Karakteristieke gebouwen of objecten	4134
3 t/m 5 punten	Beeldondersteunende gebouwen en objecten	610

In sommige gevallen kan de sloop worden toegestaan, mits wordt voldaan aan voorwaarden waaronder sloop kan plaatsvinden. Dit is maatwerk per pand. Bij sloop kunnen er aanvullende eisen aan de nieuwbouw gesteld worden met inachtneming van de ruimtelijke karakteristieken van de context waar het gebouw of object in staat.

Aanleiding

Aanleiding voor het maken van het bestemmingsplan is dat de gemeente Groningen moet voldoen aan het artikel 'Bescherming beeldbepalende en/of karakteristieke panden', artikel 2.9.1 van de Provinciale Omgevingsverordening (POV).

De provincie Groningen heeft in de POV een rechtstreeks werkende regel opgenomen die een sloopverbod op alle panden in het grondgebied van de voormalige gemeente Groningen legt. Dit heeft te maken met de aardbevingsproblematiek. Dit algehele sloopverbod geldt zolang de gemeente geen beschermend bestemmingsplan voor het ruimtelijke erfgoed op pandniveau heeft vastgesteld. Zodra een beschermend bestemmingsplan is vastgesteld voor cultuurhistorisch waardevolle bebouwing vervalt het sloopverbod. Dit bestemmingsplan biedt deze bescherming.

Daarnaast zijn we in het kader van het Besluit ruimtelijke ordening verplicht de belangen van de aanwezige cultuurhistorische waarden af te wegen in onze bestemmingsplannen en indien nodig hierin vast te leggen.

Wat betekent het als je pand in het bestemmingsplan is aangeduid als karakteristiek of beeldondersteunend?

De eigenaar krijgt mogelijk met de nieuwe regels te maken als hij/zij het gebouw aan de buitenkant wilt verbouwen of (deels) wilt slopen. En dan alleen als de eigenaar de eventuele karakteristieke onderdelen wil aanpassen of verwijderen. Deze onderdelen zijn meestal te zien vanaf de openbare weg of openbaar gebied. Het gaat dus niet om de binnenkant en meestal ook niet om de achterkant van het gebouw. Dus stel dat de eigenaar aan de voorkant een dakraam of dakkapel wilt plaatsen? Een dakraam plaatsen mag bij een beeldondersteunend gebouw meestal zonder omgevingsvergunning. Is het gebouw onderdeel van een beschermd stads- of dorpsgezicht? Dan moet de eigenaar wel een omgevingsvergunning aanvragen. Bij een karakteristiek gebouw moet de eigenaar altijd een omgevingsvergunning aanvragen. De gemeente maakt een afweging over de mate waarin de karakteristieken van het gebouw worden aangetast door het dakraam.

Inhoudelijke wijzigingen

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is het ontwerpbestemmingsplan op een aantal onderdelen aangepast. Hiervan hebben twee wijzigingen een zeer grote impact

¹ Onder objecten worden bouwwerken zoals bruggen en hekwerken bedoeld.

op het ontwerp bestemmingsplan. Ten eerste zijn in het nieuwe ontwerp bestemmingsplan nu ook de gebouwen en objecten opgenomen die het beleidsadvies 'potentiële gemeentelijke monument' hebben. Het gaat om de gebouwen en objecten die in de inventarisatie van RAAP/MAB zijn gewaardeerd met 10, 11 of 12 punten. Door alsnog ervoor te kiezen om deze gebouwen aan te wijzen als 'karakteristiek' in het bestemmingsplan worden de karakteristieke waarden beschermd en kunnen de gebouwen niet zonder meer gesloopt worden. En deze eigenaren komen na de ter inzage legging in aanmerking voor de subsidieregeling (SOK) van de provincie Groningen.

De tweede wijziging is ten aanzien van de beeldondersteunende gebouwen. Dit betreffen de gebouwen en objecten die in de RAAP/MAB inventarisatie gewaardeerd zijn met 3, 4 of 5 punten/plusjes. Beeldondersteunende gebouwen worden niet meer in het gehele plangebied aangewezen maar alléén in de (van rijkswege) beschermde stadsgezichten en De Wijert Noord. De Beschermde stadsgezichten zijn door het Rijk aangewezen vanwege hun bijzondere cultuurhistorische karakter. De Wijert Noord is aangemerkt als 'Toonbeeld van de wederopbouw' als een schoolvoorbeeld van een naoorlogse woonwijk met vernieuwende stedenbouw en woningtypen. Dit zijn de gebieden die cultuurhistorisch het meest waardevol zijn en de beeldondersteunende gebouwen een belangrijke functie hebben als 'boekensteun' voor de monumenten en ondersteunend zijn aan het straatbeeld en de stedenbouwkundige structuur van deze gebieden. De aanleiding om een groot deel van de beeldondersteunende gebouwen niet meer aan te wijzen, komt voort uit de ingediende zienswijzen op het eerdere ontwerp. Verschillende zienswijzen gaan in op de aanwijzing van beeldondersteunende gebouwen. Dit heeft aanleiding gegeven om de aanwijzing van beeldondersteunende gebouwen nog eens onder de loep te nemen.

Nieuw ontwerp bestemmingsplan

De afwijkingen van het ontwerp dat begin 2022 ter inzage heeft gelegen, zijn naar aard en omvang zodanig groot, dat een wezenlijk ander plan is ontstaan. Het is daarom wenselijk om de nieuwe versie opnieuw ter inzage te leggen, zodat inwoners/eigenaren zich over deze wijzigingen kunnen informeren en, indien gewenst, hierop hun zienswijze kunnen indienen.

Afwegingskader Cultuurhistorie

Op basis van de reacties tijdens de ter inzagelegging is gebleken dat de zorg van interne en externe partijen niet zozeer over de erfgoedstatus gaat, maar gericht is op het complexer worden van de omgevingsvergunningsprocedure. Er moet nu nóg een afweging worden gemaakt en hoe wordt deze dan op een heldere en efficiënte wijze gedaan? Het afwegingskader Cultuurhistorie legt uit hoe bij het maken van een bouwplan omgegaan wordt met de karakteristieken van een pand. En helpt de gemeente om een goed besluit te nemen over (gedeeltelijke) sloop. Mag (een deel van) een pand gesloopt worden? Dan staan in het afwegingskader de uitgangspunten voor herbouw.

Voor het afwegingskader is gewerkt met een interne en externe klankbordgroep. Deelnemers van de externe klankbordgroep zijn onder andere vertegenwoordigers van: corporatie, architect, ontwikkelaar, eigenaren en een cultuurhistorische vereniging.

Maatschappelijk vastgoed

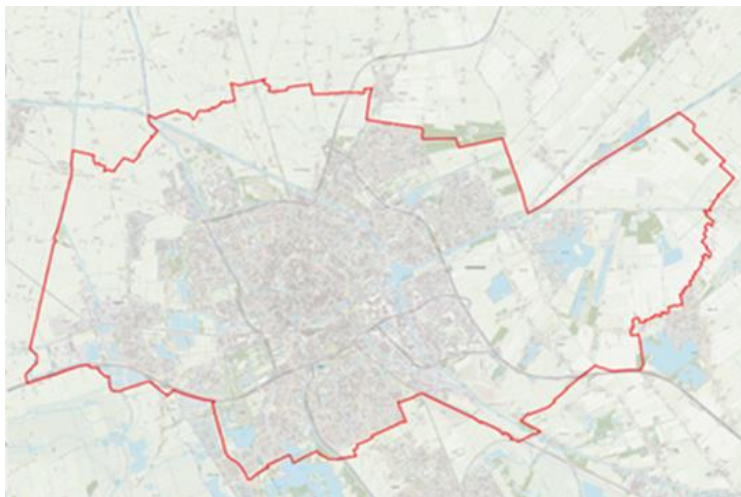
Er ligt een grote opgave om maatschappelijk vastgoed te verduurzamen en de functionaliteit te verbeteren. Bij gebouwen met een erfgoedwaarde leidt dit tot een zorgvuldige aanpak die extra tijd en capaciteit kost, waarbij vaak sprake is van (extra) investeringen terwijl de functionaliteit van het gebouw niet optimaal is. Bij de besluitvorming over de verschillende programma's die betrekking hebben op maatschappelijk vastgoed (bijvoorbeeld onderwijs-IHP) worden gevolgen op programmaniveau in beeld gebracht.

Overige (onbeschermde) gebouwd erfgoed

Gebouwd erfgoed Ten Boer en Haren

De oude gemeente Ten Boer valt ook in het aardbevingsgebied zoals dat is aangewezen door de provincie. In 2018 is voor de voormalige gemeente Ten Boer de bescherming van waardevolle panden geregeld in het vastgestelde bestemmingsplan 'Gebouwd erfgoed en parkeren' (kenmerk: TB18.7145174), waarmee wordt voldaan aan de provinciale verplichting op dit onderdeel.

Voor de oude gemeente Haren is de direct werkende regel van de POV niet van toepassing, omdat dit gebied niet binnen het provinciaal aangewezen aardbevingsgebied valt. Echter, het bestemmingsplan dat zou toezien op de borging van het planologische erfgoed, is voor de gemeentelijke samenvoeging niet vastgesteld. Hier geldt dan ook nog steeds de opgave om de ruimtelijke erfgoedwaarden te borgen. In Q4 2023 wordt u nader geïnformeerd over de planning.

Figuur 1 grensgebied voormalige gemeente Groningen

In Ten Boer en Haren is door RAAP ook een inventarisatie en waardering van het onbeschermde, gebouwde erfgoed uitgevoerd. Op deze wijze is voor de gehele nieuwe gemeente de onbeschermde cultuurhistorische waarden in beeld gebracht. Het uitgangspunt is om deze cultuurhistorische waarden in de gehele gemeente Groningen op gelijke wijze te beschermen.

Daarnaast is door RAAP ook de historische geografie, de gebouwde ensembles in de toekomst per deelgebied integraal in het nieuwe omgevingsplan op te nemen. De

bescherming van de karakteristieke en beeldondersteunende objecten wordt meegenomen in het Omgevingsplan voor bijvoorbeeld het deelgebied Haren. De planning is dat het in 2028/ 2029 zal worden vastgesteld.

Gemeentelijke monumenten

Een deel van de 10, 11 en 12 punten zijn zo bijzonder dat ze het verdienen om de status van gemeentelijk monument te krijgen. Er worden daarom circa 100 panden/objecten als gemeentelijk monument aangewezen. Dit betreft panden in de hele gemeente Groningen (dus voormalig Ten Boer, Haren en Groningen). Streven hierbij is om een zo breed en divers mogelijke mix van gebouwen en objecten aan te wijzen. Te denken valt hierbij onder andere aan geografische spreiding, type gebouw (zoals woning, boerderij, herberg), bouwperiode en met daarbij specifiek ook aandacht voor waardevolle interieurs. Hierdoor ontstaat een representatieve verzameling nieuwe gemeentelijke monumenten. Over het verdere proces en uitwerking ten aanzien van de gemeentelijke monumenten wordt u in Q4 van 2023 geïnformeerd.

Participatietraject en inspraak

De eigenaren zijn op de hoogte gebracht – net als bij andere bestemmingsplannen – van de bekendmaking via de reguliere lijnen. Daarnaast hebben we het inspraaktraject destijds ook kenbaar gemaakt via stemvan.groningen.nl/. En is een digitale informatiebijeenkomst gehouden (wegens Corona-restricties).

Het voorontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen van 4 juni tot en met 29 juli 2020. Er zijn 27 inspraakreacties ontvangen. Wij hebben naar aanleiding van de reacties wijzigingen in het plan aangebracht. Voor de inhoud daarvan verwijzen wij u naar het inspraakrapport.

In juni 2021 hebben we de eigenaren via diverse mediakanalen (digitale nieuwsbrieven, advertentie Dagblad van het Noorden) proberen te bereiken en ze zo goed mogelijk van informatie voorzien. Informatie over het bestemmingsplan “Gebouwd Erfgoed Groningen” is op de website <https://erfgoed.groningen.nl/> te vinden.

De eerste versie van het ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen van 6 januari 2022 tot en met 16 februari 2022. Er zijn 13 zienswijzen ontvangen. In het bijgevoegde zienswijzerrapport zijn ze samengevat en van commentaar voorzien. Wij hebben naar aanleiding van de zienswijzen wijzigingen in het plan aangebracht. Voor de inhoud daarvan verwijzen wij u naar het zienswijzerrapport.

Verdere procedure

De wettelijke procedure, met inbegrip van de terinzagelegging van het ontwerp en de mogelijkheid van zienswijzen, wordt opnieuw doorlopen. Het ontwerpbestemmingsplan, versie 2 en het afwegingskader gaan gedurende 6 weken opnieuw ter inzage. Iedereen kan een zienswijze op het plan indienen. Vervolgens leggen wij u, na beoordeling van de ingekomen zienswijzen, een voorstel tot

Volgvel 5

vaststelling van het plan voor. Daarna is er voor het bestemmingsplan nog de mogelijkheid van beroep. Tegelijkertijd met de vaststelling van het bestemmingsplan wordt ook het afwegingskader Cultuurhistorie ter vaststelling aan u voorgelegd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.